

występowanie na tym terenie dużej ilości ceramiki średniowiecznej. Moneta jest asem cesarza Domicjana (81—96) wybitym w Rzymie w r. 81¹⁶. Aw.: IMP CAES DIVI VESP F DOMITIAN AVG PM; głowa cesarza zwrócona w prawo, w wieńcu laurowym. Rew.: w otoku TR P COS [VII] DES VIII PP. W polu S C; Minerwa krocząca w prawo w hełmie i drapowanej szacie. W prawej ręce trzyma włócznię, w lewej okrągłą tarczę. Waga 10,22 g, średnica

26,3 mm. Pewne partie monety są silnie wytarte, inne zachowane bardzo dobrze (Ryc. 9).

Pracami wykopaliskowymi w Maćkówce kierował dr J. Wielowiejski. Brali w nich również udział dr J. Kolendo i mgr Z. Kapera. Dokumentację rysunkową wykonywali mgr Z. Kapera i B. Kowalczyk. Badania były finansowane przez Konserwatora Zabytków Archeologicznych Woj. Rzeszowskiego, u którego złożono uzyskane materiały i dokumentację.

Przypisy:

¹ J. Kolendo, *Wyniki prac wykopaliskowych na terenie osady z okresu rzymskiego w Maćkówce, pow. Przeworsk, Sprawozdanie Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego za r. 1965, Rzeszów 1966, s. 44-51.*

² Por. zestawienie literatury u J. Kolendo, *op. cit.*, s. 51 przypis 6. Interpretację powyższą przyjmuje F. Kotula, *Prehistoria w badaniach etnograficznych, Z otchłani wieków, R. XXXII, 1966, z. 2, s. 146* oraz dr K. Kwaśniewski w liście z dnia 22.XI. 1966 r., za który składamy serdeczne podziękowanie.

³ H. Mattingly, *Coins of the Roman Empire in the British Museum*, t. IV: Antoninus Pius to Commodus, London 1940, s. 435, nr 368, tabl. 17, 59.

⁴ Kształt wylewu podobny do naczynia z Syryni, pow. Rybnik datowanego na VII w.: K. Jażdżewski, *Uwagi o chronologii ceramiki zachodniostowiańskiej z wczesnego średniowiecza, Przegląd Archeologiczny, t. X, 1954—1956 (1958), s. 155, tabl. IV 14.*

⁵ Analogiczny ornament posiadają naczynia: z Igołomi, pow. Proszowice (E. Dąbrowska, w: *Igołomia, I, Osada wczesnośredniowieczna, Wrocław—Warszawa—Kraków 1961, s. 148, tabl. XXVI 10*) i z Birka, Szwejca, z VII—VIII w. (K. Jażdżewski, *op. cit.*, s. 168, tabl. XIII 51).

⁶ Analogiczny ornament: M. Gajewska, *Grodzisko z IX wieku w Chodliku, pow. Puławy, Archeologia Polski, III, 1959, z. 2, ryc. 12a.*

⁷ Analogiczny ornament: Żerniki Dolne, pow. Busko-Zdrój, grupa II (B. Zawadzka, *Osada wczesnośredniowieczna w Żernikach Dolnych pow. Busko-Zdrój, Wiadomości Archeologiczne, XXVII, 1961, z. 2, tabl. LIII 4, 9, 12*); Igołomia, pow. Proszowice (L. Gajewski, w: *Igołomia, I, op. cit.*, s. 201, tabl. XLIV 4).

⁸ Analogiczny ornament: Tum, pow. Łęczycza, koniec II okresu wczesnośredniowiecznego — pierwsza połowa X w. (K. Jażdżewski, *op. cit.*, s. 166, tabl. XII 50); *Devinská Nova Ves, IX w. (za M. Gajewską, op. cit., ryc. 28).*

⁹ Analogiczny ornament: Klucov u c. Brodu, IX—X w. (za M. Gajewską, *op. cit.*, ryc. 28).

¹⁰ Analogiczne dna: A. Dzieduszycka i J. Kamieńska, *Wczesnośredniowieczne kurhany ciatopalne z Dachnowa, pow. Lubaczów, Materiały Archeologiczne, I, 1959, ryc. 5, nr 2 i 4 (VIII—IX w.).*

¹¹ Analogiczny ornament: Ptuj, Jugosławia (J. Korosec, *Staroslovansko grobišce na ptujskem gradu, Ljubljana 1950, s. 229, ryc. 2*; K. Jażdżewski, *op. cit.*, s. 171, tabl. XVI 63).

¹² Analogiczny brzeg: A. Dzieduszycka i J. Kamieńska, *op. cit.*, ryc. 5, nr 1.

¹³ Analogiczna ozdoba: Lanzhot okr. Breclav, Morawy (J. Poulik, *Staroslovanska Morava, Praha 1948, tabl. VI 3*; K. Jażdżewski, *op. cit.*, s. 162, tabl. IX 36).

¹⁴ B. Zawadzka, *op. cit.*, s. 243 n.; E. Dąbrowska, *Uwagi o chronologii najstarszej wczesnośredniowiecznej ceramiki w Małopolsce, Sprawozdania z posiedzeń komisji Oddziału PAN w Krakowie, Styczeń—Czerwiec 1963, s. 57 nn.*

¹⁵ Według opinii mgr H. Zoll-Adamikowej, która zapoznała się z ceramiką z omawianego paleniska, można zacieśnić chronologię do drugiej połowy VII i VIII w.

¹⁶ H. Mattingly, *op. cit.*, t. II: *Vespasian to Domitian* London 1930, s. 355, nr 268. Monety zostały opublikowane w: *Wiadomości Numizmatyczne, XI, 1967, s. 244.*

Andrzej Koperski

Badania archeologiczne na terenie osady w Orzechowcach pow. Przemyśl

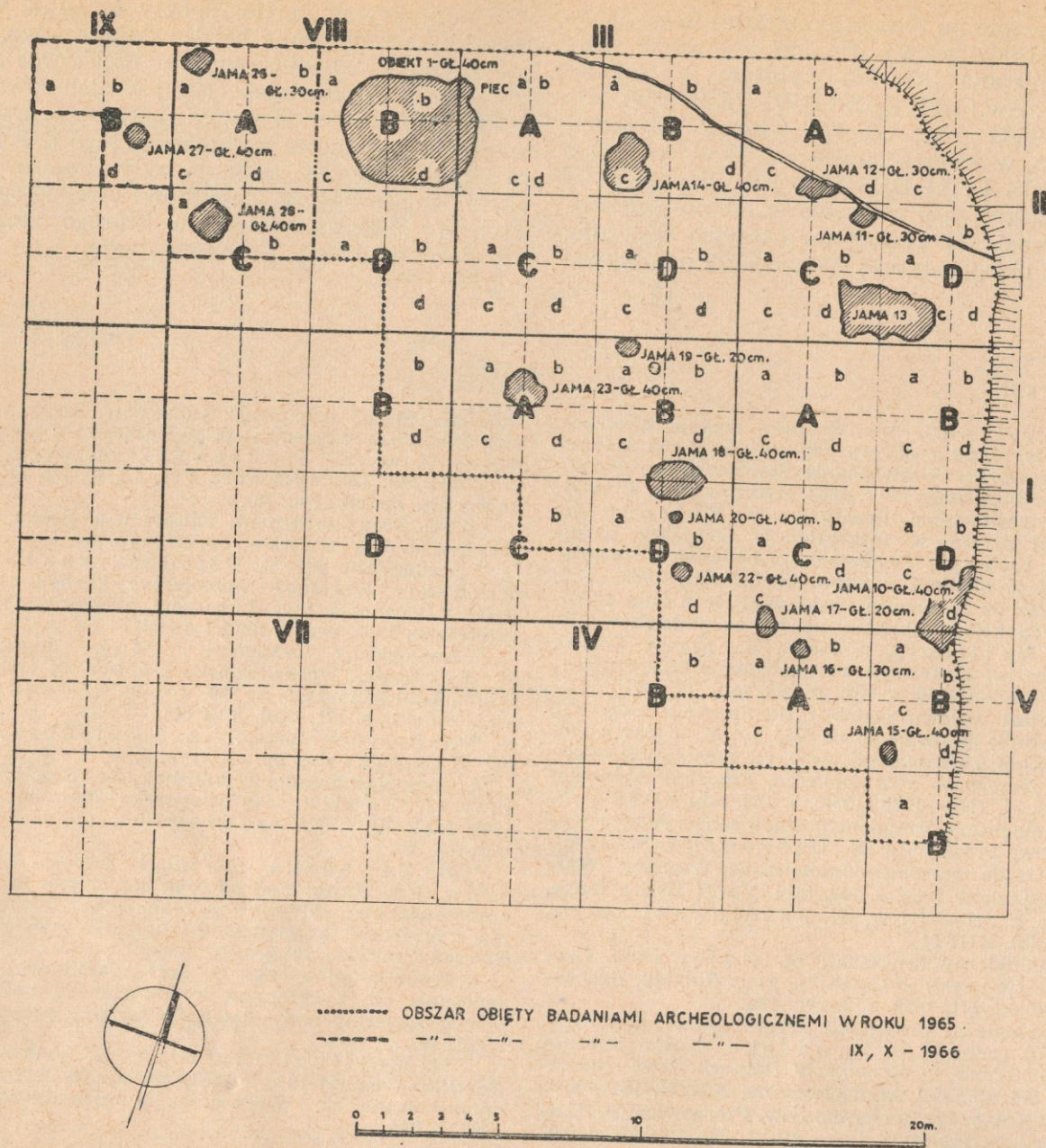
W dniach od 23 września do 12 października 1966 roku z ramienia Konserwatora Zabytków Archeologicznych Województwa Rzeszowskiego przeprowadzono ratownicze prace wykopaliskowe na stan. 2 w Orzechowcach pow. Przemyśl. Badania te stanowiły dalszy ciąg prac rozpoczętych w latach ubiegłych¹.

W celu uchwycenia zasięgu osady wytyczono wykopy kontrolne w części północno-wschodniej obszaru eksplorowanego przez Cegielnię (dawne pole Andrzeja Dziuby), gdzie na powierzchni występowały drobne ułamki ceramiki prehistorycznej o trudnej do szczegółowe-

go sprecyzowania chronologii. W rejonie tym przebadano ogółem 0,5 ara (Ryc. 2).

Jedynie w wykopie III na głębokości 20 cm uchwycono zarys jamy, którą oznaczono kolejnym numerem 24. Jama w rzucie poziomym posiadała kształt owalny. Wymiary jej wynoszą 140 x 160 cm, sięgała zaledwie do głębokości 28 cm. W wypełnisku znaleziono kilka drobnych ułamków ceramiki przypuszczalnie kultury łużyckiej (?) oraz fragment odlupka krzemiennego.

W wykopie VI przy krańcu skarpy widoczny był na głębokości 20 cm fragment jamy, którą

Ryc. 1. Orzechowce pow. Przemyśl. Plan wykopów z lat 1965—1966.

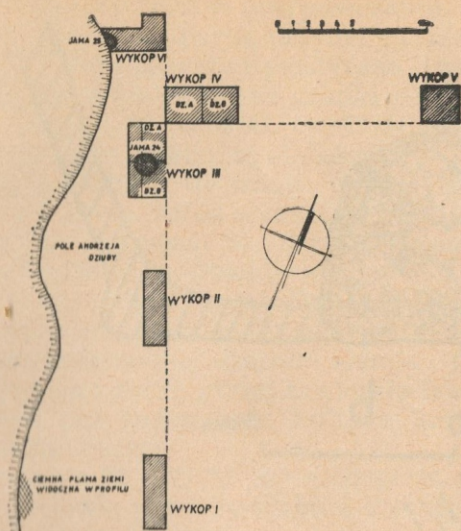
Rys. R. Halicki

oznaczono nr 25. Średnica jej wynosi 170 cm, sięga zaś do głębokości 140 cm. Wypełnisko zawierało kilka drobnych ułamków ceramiki prehistorycznej o trudnej do bliższego określenia chronologii.

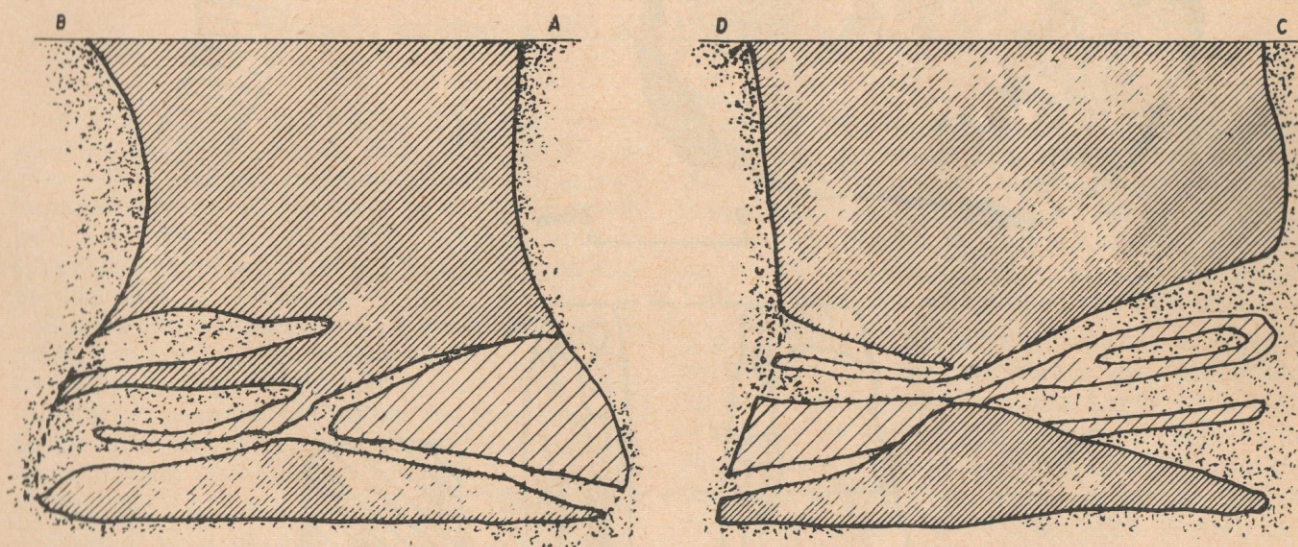
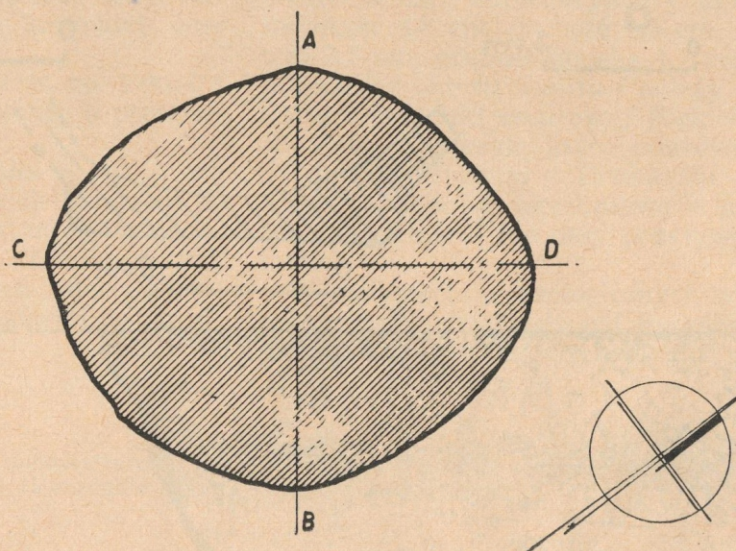
Drugi etap prac obejmował rejon badany w roku 1965 (Ryc. 1). W trakcie ubiegłorocznych badań odsłonięto kilka obiektów z okresu rzymskiego i wczesnośredniowiecznego. W roku bieżącym rozkopano 10 działek o wymiarach 250x250 cm w obrębie ara VIII i IX. Odsłonięto trzy obiekty archeologiczne, które oznaczono kolejnymi numerami 26, 27 i 28.

Jama 26 (ar VIII, ćw. A, dz. a) — w rzucie poziomym (na głębokości 30 cm) o kształcie owalnym posiadała wymiary 125x110 cm (Ryc. 3). Rozszerza się ona ku dołowi i sięga do głębokości 155 cm. W profilu posiada kształt dzwonowaty o dnie płaskim. Największa średnica wynosi ok. 150 cm. Wypełnisko jamy stanowiła mocno zbita czarna ziemia, na głębokości 120 cm widoczne było przejaśnienie w postaci smugi szaro-żółtej ziemi. Z zabytków występujących w obiekcie należy wymienić ułamki naczyń najprawdopodobniej kultury łużyckiej, m. in. fragment ozdobiony na załomie ukośnymi żłobkami (Ryc. 4a), partię przydenną naczynia być może z okresu rzymskiego (Ryc. 4b), polepę oraz kości zwierząt.

Jama 27 (ar VIII, ćw. A, dz. c) — w rzucie poziomym na głębokości 40 cm posiada kształt kolisty. Średnica jej wynosi ok. 88 cm. W profilu jest kształtu dzwonowatego, analogicznie jak obiekt 26. Posiada dno płaskie i sięga do głębokości 128 cm. Największa średnica wynosi 160 cm. Wypełnisko jamy stanowiła czarna ziemia, jedynie na głębokości ok. 117 cm przebiegała smuga żółtej gliny. Zawierało ono

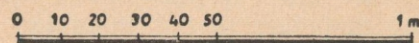

Ryc. 2. Orzechowce pow. Przemyśl, stan. 2. Szkic sytuacyjny wykopów po wschodniej stronie cegielni.
Rys. R. Halicki

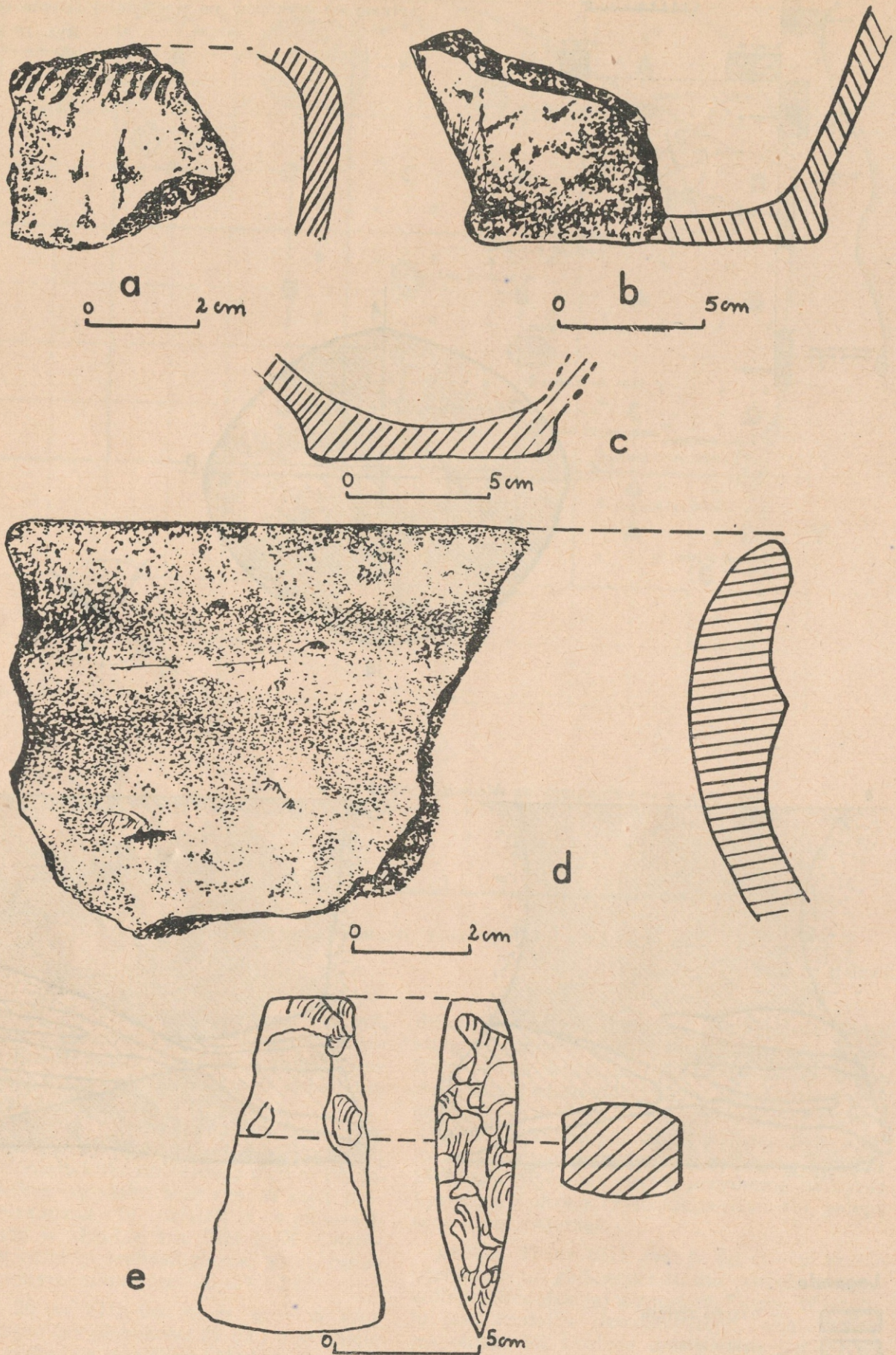
Legenda

- — czarna ziemia
- — szara ziemia
- — glina

Ryc. 3. Orzechowce pow. Przemyśl. Rzut poziomy oraz profile jamy nr 26.

Rys. R. Halicki

Ryc. 4. Orzechowce pow. Przemyśl. a-b — fragmenty naczyń z jamy nr 26; c-d — fragmenty naczyń z jamy nr 27; e — siekierka krzemienna.

fragmenty naczyń przypuszczalnie kultury łużyckiej m. in. partię przydenną misy (Ryc. 4c), fragment naczynia z plastyczną listwą pod krawędzią (Ryc. 4d) oraz grudki polepy.

J a m a 28 (ar VIII, ćw. C, dz. b) — w rzucie poziomym działki na głębokości 40 cm rysowała się na żółtym tle smuga ciemnej ziemi o grubości 30 cm, która wyznaczała owal jamy oznaczonej numerem 28. Wymiary jamy wynoszą 145×135 cm. Obiekt w profilu o kształcie dzwonowatym sięgał do głębokości 176 cm i miał dno płaskie. Wypełnisko, które tworzyła przypuszczalnie czarna ziemia przedzielona smugami żółtej gliny, zawierało fragmenty naczyń przypuszczalnie kultury łużyckiej oraz grudki polepy.

Jamy 26, 27, 28 są analogicznego kształtu i stanowią prawdopodobnie obiekty o przeznaczeniu gospodarczym.

W działce a, ćw. C oraz działce b, ćw. A ara VIII odsłonięto kilka niewielkich (do śred. 30 cm) ciemnych plam ziemi, w których występowały głównie grudki polepy. Charakter tych zaciemnień ze względu na ich nieregularne występowanie oraz znikomy materiał jest trudny do ustalenia.

Przypisy:

¹ K. Moskwa, *Stanowisko wielokulturowe w Orzechowcach, pow. Przemyśl*, Sprawozdanie Rze-

Tegoroczne badania archeologiczne dostarczyły nowych materiałów do poznania osady kultury łużyckiej. Dalsze systematyczne badania wykopaliskowe na st. 2 pozwolą na szczegółowe określenie zasięgu i rozwoju wielokulturowego stanowiska w Orzechowcach.

Na polu spółdzielczym położonym na północnych stokach terasy potoku przepływającego przez wieś Orzechowce, znaleziono krzemienią siekierkę (Ryc. 4e). Siekierka jest kształtu trapezowatego o przekroju podłużnym grubosoczewkowatym. Ostrze lekko łukowate, całość wygładzona, jedynie przy obuchu widoczne są ślady odbić. Wymiary: długość 11 cm, szerokość 4,8 cm, grubość 2,5 cm, długość ostrza 5,5 cm, grubość obucha 1,7 cm. Siekierka pochodzi z okresu neolitu i należy ją wiązać z kulturą ceramiki sznurowej. Siekierkę znalazła ob. Zofia Kasprzyk, która ofiarowała zabytek do zbiorów Muzeum w Przemyślu. Przeprowadzone badania powierzchniowe w miejscu znalezienia siekierki nie dały pozytywnych rezultatów.

W badaniach archeologicznych w Orzechowcach wzięli udział Edward Pudełko i Andrzej Koperski absolwenci Archeologii Polski UJ.

szowskiego Ośrodka Archeologicznego za rok 1965, Rzeszów 1966, s. 55-59.

Aleksandra Gruszczyńska

Badania na stanowisku nr 11 w Husowie pow. Łańcut

W dniach od 8 do 22 IX z funduszy Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Archeologicznych w Rzeszowie prowadzono badania wykopaliskowe na stanowisku nr 11 w Husowie pow. Łańcut¹. W badaniach oprócz autorki sprawozdania uczestniczyła Elżbieta Magoń studentka AM w Lublinie.

Stanowisko położone jest na wschodnim krańcu wsi w pobliżu przysiółka Lipnik (pole Piotra Wolano) na południowym stoku wzgórza nad beziemiennym potokiem płynącym skrajem lasu. Badaniami objęto teren najbardziej zagrożony zniszczeniem przez orkę i erozję. Przebadano obszar o powierzchni 1,65 ara. Odkryto 3 jamy².

J a m a nr 3 ukazała się na tle żółtej gliny na głębokości 20 cm od powierzchni gruntu. Była kształtu prostokąta z zaokrąglonymi rogami o wymiarach 175 x 75 cm. Ścianki opadały prostopadłe w dół. Dno jamy było proste (Ryc. 1). Miąższość wynosiła w partii wschodniej 40 cm, w zachodniej 30 cm. Wypełnisko stanowiła zbita ziemia koloru jasnoszarego, w której występowały wkładki węgla drzewnego, polepy oraz fragmenty naczyń.

Naczynia wykonane są z gliny z domieszką tłuczonych skorup, powierzchnia ich jest koloru jasnoceglastego, łatwo ścieralna. Są to prze-

ważnie formy beczułkowate z brzegami lekko zagiętymi do środka. Ornament nie występuje. Na jednym fragmencie poniżej wylewuznaczony jest mały guzek kształtu owalnego. Omawianą ceramikę na podstawie analogii (Rzeszów st. nr 16 — Osiedle Piastów), określa się na kulturę ceramiki wstęgowej rytej (Ryc. 2).

J a m a nr 2 kształtu prostokąta o wymiarach 270 x 120 cm wystąpiła na głębokości 20 cm od powierzchni gruntu. Zarys jej był już widoczny na świeżo zaoranej ziemi. Ścianki jamy opadały prostopadłe w dół, dno było płaskie. Zachowana miąższość wynosiła 10 cm. Dalsza część została zniszczona przez orkę. Wypełnisko stanowiła bardzo czarna ziemia z dużą zawartością węgla drzewnego i polepy. Znaleziono 31 fragmentów naczyń, przeważnie wykonanych z gliny z domieszką piasku, rzadziej tłuczni, lepionych ręcznie, górami obtaczanych na kole garncarskim, dobrze wypalonych, koloru ceglastego lub brunatnego. Występuje ornament poziomych linii żłobkowanych lub falistych wykonanych patykami lub grzebieniem garncarskim (Ryc. 4a, 5a).

Zarys j a m y nr 4 kształtu gruszkowatego o wymiarach 580x330 cm ukazał się na